

УДК 53.1

Шинкар І. – ст. гр. ХЕ-11, Мамедова Е. – ст. гр. ХІ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІВАН ПУЛЮЙ – ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ ФІЗИК ТА ЕЛЕКТРОТЕХНІК

Науковий керівник: к.і.н., доцент Рокіцький О.М.

Shynkar I., Mamedova E.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

IVAN PULUJ – PROMINENT SCIENTIST, PHYSICIST, ELECTRICAL ENGINEER

Supervisor: Rokitskyi O.M.

Ключові слова: вчений, фізик, електротехнік

Keywords: scientist, physicist, electrical engineer

Після закінчення навчання у Віденському університеті Іван Пулюй – асистент кафедри експериментальної фізики цього університету, згодом – асистент-викладач кафедри фізики, механіки та математики Військово-морської академії у м. Фіуме (тепер Рієка в Хорватії). У 1875 р. в Страсбурзькому університеті вивчає електротехніку, захищає дисертацію і здобуває ступінь доктора філософії (спеціалізація з фізики). Обіймав посади технічного директора електротехнічного бюро у Відні, професора експериментальної та технічної фізики Німецької вищої технічної школи у Празі, перший декан першого в Європі електротехнічного факультету, засновник та президент електротехнічних товариств у Відні і Празі.

За заслуги в розвитку науки і техніки, за працю на педагогічній ниві цісар Франц-Йосиф іменував Івана Пулюя Радником Двору, нагородив Лицарським Хрестом.

Як не прикро, але в Україні ім'я Пулюя донедавна багатьом було невідоме. Тільки із здобуттям незалежності про нього заговорили, його наукові здобутки стають надбанням нації.

Вчені особливо відзначають праці Івана Пулюя в галузі молекулярної фізики – дані про коефіцієнти внутрішнього тертя та дифузії газів і пари є вихідними, коли обчислюють такі мікроскопічні величини, як середня довжина вільного пробігу молекул, їх кількість в одній граммолекулі тощо. В галузі світлотехніки Іван Пулюй удосконалив технологію виготовлення розжарювальних ниток для освітлювальних ламп, першим дослідив неонове світло. Його праці в галузі теоретичної електротехніки започаткували нові напрямки досліджень. Ряд промислово розвинених країн Європи запатентували запропоновану Іваном Пулюєм конструкцію телефонних станцій та абонентських апаратів, зокрема застосування розподільчого трансформатора. З його участю запущено ряд електростанцій на постійному струмі в Австро-Угорщині, а також першу в Європі на змінному струмі.

Досі залишається спірним питання щодо пріоритету відкриття рентгенівських променів. На дослідників діяльності Івана Пулюя ще чекають нові знахідки. Та вже й нині їх достатньо, щоб вважати Івана Пулюя основоположником науки про рентгенівські промені аж ніяк не меншою мірою, ніж Рентгена.